

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bestuurskundige Berichten september 1987

Hogenbirk, S.; Kleiboer, M.; Hengeveld, A.; Post, L.; Neumann, F.; Knops, S.; Rooijen, J.
van

Citation

Hogenbirk, S., Kleiboer, M., Hengeveld, A., Post, L., Neumann, F., Knops, S., & Rooijen, J. van (Eds.). (1987). Bestuurskundige Berichten september 1987. *Bestuurskundige Berichten*, 2(3). Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233049>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

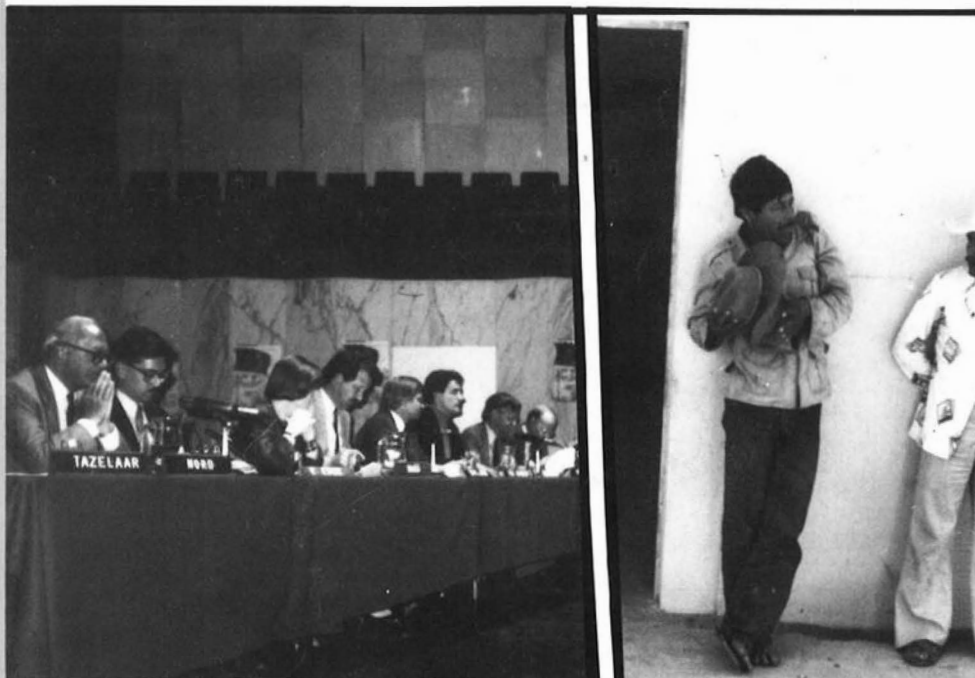
Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233049>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

BESTUURSKUNDIGE BERICHTEN

1987

5 SEPTEMBER

IN DIT NUMMER

**30 JAAR E.G., DE BESTUURSKUNDIGE ASPECTEN VAN
ORGANISATIE- ADVIESWERK, EN PROBLEMEN IN MEXICO**

INHOUD

- 3 Integratie. De mening van de hoofdredactrice.
- 4 De Raad voor Organisatie-Advies-Bureaus (ROA) is gevestigd te Amsterdam. Een gesprek met de heer Muijser, algemeen secretaris.
- 7 Eerstejaars opgelet! Jouke de Vries over Maarten 't Harts eerste ervaringen in Leiden.
- 8 In de vorige BB schreef André Hengeveld over het Libertarisme. Enkele reacties op zijn verhaal in de BrievenBus.
- 10 Bestuurskundig Onderzoek in Leiden. Sandra Hogenbirk geeft een eerste, globale indruk van de stand van zaken.
- 13 Corrupt besturen. In Mexico gebeurt het. Frank Neumann bericht.
- 16 Failliet of krediet. 'Dertig jaar Europa' was thema van een congres in Rotterdam. WIJ waren er BIJ.
- 18 Erasmus; grenzeloos studeren.
- 20 De ambtenaar als prijsvechter. Henk Roosink opent een discussie over de rol van de ambtenaar.
- 25 Mededelingen

Antoinette laan, Taco Vingerhoed en Adriaan Visser hebben de redactie verlaten. De redactie dankt hen hierbij, ook namens de lezers, voor hun bijdrage aan Bestuurskundige Berichten.

BESTUURSKUNDIGE BERICHTEN

ISSN: 0920-5772

2e jaargang, nummer 1. Een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire Vereniging Leiden. Verschijnt 4x per jaar.

Hoofdredactrice

Sandra Hogenbirk

Redactie

Marieke Kleiboer, André Hengeveld, Lenneke Post, Frank Neumann, Sandra Knops en Jaap van Rooijen

Eindredactie

Bas Berwers

Medewerkers aan dit nummer

Jouke de Vries, Henk Roosink, Adriaan Visser, Renato Meloni

Redactieraad

Mw. M.L. Gevers-Breusers, dhr. D. Kaphorst, Sandra Hogenbirk, Loek Hupkens en Jaap van Rooijen

Cover design: Randi van der Toorn Vrijthoff

Foto's: Jan Stegeman, Sandra Knops

Druk: Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland Haarlem

Redactieadres: B.B., Rapenburg 59, 2311 GJ LEIDEN tel. (071) 275607

Abonnementen: B.I.L.-leden en donateurs ontvangen B.B. gratis. Voor niet-leden bedraagt de abonnementsprijs f 16,- (4 nummers). Over te maken op bankrek.nr. 335521487 t.n.v. "BIL/BB;abonnement" of giro 149399 van RABObank Leiden o.v.v. "BIL/BB rek.nr. 335521487; abonnement".

Advertenties:

Sandra Knops, tel. (071) 219885
Jaap van Rooijen, tel. (071) 126277

Deze uitgave werd vriendelijk gesponsord door het Leids Universiteitsfonds en Kaiserstraat 22c/Wilfried Inc.

INTEGRATIE OF SAMENWERKING

Integratie, het maken tot of opnemen in een geheel, is een begrip dat we de tegenwoordige jaren steeds meer horen. Het wordt als een oplossing gezien voor de nog steeds bestaande maatschappelijke problemen, zoals de moeilijk te beheersen complex en instabiele samenleving en de inefficiënte werking van de organisaties. Al deze problemen komen de maatschappij niet ten goede.

We horen de behoefte tot integratie op zowel nationaal als internationaal gebied. Het congres "Europa 30 jaar jong" probeerde dit nog eens te benadrukken. Ik heb echter het gevoel dat hier meer wordt gesproken van samenwerken, met vereende krachten werken, dan het integreren, waarbij de identiteit in belangrijke mate overboord wordt gegooid.

"Wie de politieke arena wil betreden, doet er beter aan zich eerst te associëren met een politieke partij of belangengroep; anders is de kans klein dat je stem gehoord en serieus genomen wordt" aldus dhr. Tromp in het artikel van Henk Roosink. Hier wordt blijkbaar gesproken van een integratie met de gevestigde belangen, anders gezegd "betaalde prijsvechterij". Een samenwerking, waarbij de individuen hun creativiteit en kritische houding ten doel van het algemeen belang stellen, lijkt hier dus meer op zijn plaats.

Met samenwerking wordt het algemeen belang gediend, maar kan door de organisaties op eigen wijzen flexibel worden gereageerd op zich aandienende problemen.

We kunnen de conclusie trekken dat in vele gevallen van samenwerking gesproken wordt in plaats van, het dan genoemde woord, integratie. Beide woorden worden vaak onterecht synoniem gebruikt.

Bestuurskundige Berichten kan worden beschouwd als een instrument om de samenwerking tussen de bestuurlijke werelden te bevorderen. In spanning wordt dan ook gewacht op de, in geschreven reactie omgezette, creativiteitsuitingen van de lezers. Moge het artikel van Henk Roosink daar een aanzet toe zijn.

Sandra Hogenbirk,
hoofdredacteur.

raad van organisatie-adviesbureaus

BESTUURSKUNDIGEN BINNEN HET

ORGANISATIE-ADVIESWERK

Door Sandra Knops en Marieke Kleiboer

Wij hebben een gesprek gehad met de heer Muijser, algemeen secretaris van de ROA, de Raad van Organisatie Adviesbureaus. De werkzaamheden van de heer Muijser voor de ROA zijn in hoofdlijnen: het zorgdragen voor de acceptatie van het organisatie-advieswerk door de markt, het bevorderen van de contacten tussen adviesbureaus onderling en het behartigen van de belangen van de ROA. In het onderstaand artikel gaan wij eerst in op het ontstaan van de ROA en zullen wij haar huidige functie precies aangeven. Daarna gaan wij dieper in op de plaats die bestuurskundigen binnen de organisatie-adviesbureaus innemen.

In 1946 ontstond de Orde van Organisatiekundigen en -adviseurs (OOA) waarvan aanvankelijk alleen de hoofden van organisatie-bureaus lid waren, maar waarbij later ook de senior

adviseurs zich aansloten. Gezien het feit dat deze laatsten vaak een overstap van de bureaus naar het bedrijfsleven maakten, werd in de OOA de specifieke belangenbehartiging van de bureauhoofden ondergeschikt. Zij ging andere belangen dienen die betrekking hadden op een veel bredere groep zoals bijvoorbeeld opleidingsvraagstukken. Zodoende ontstond in de jaren '70 de behoefte om de ROA, Raad voor Organisatie Adviesbureaus, op te richten.

De OOA bestaat vandaag de dag uit ongeveer 900 individuele leden, werkzaam in een grote verscheidenheid van beroepen, die raakpunten vertonen met het organisatie-advieswerk. Men houdt zich bezig met de 'éducation permanente', dat wil zeggen zorgdragen voor opleidingen, coaching, stimulering van de vakontwikkeling en dergelijke.

Bij de ROA zijn momenteel 34 adviesbureaus en ± 1000 adviseurs aangesloten, verspreid over heel Nederland. De ROA is op zijn beurt weer aangesloten bij de 'Fédération Européenne des Associations de Conseils en Organisation', het overkoepelend orgaan

van verenigingen van organisatie-adviesbureaus in 16 Europese landen. Dit contact is beperkt, het gaat om het uitwisselen van nieuwe ideeën en trends in het vak, die men in Europa kan constateren. Een belangrijk aspect van de werkzaamheden van de ROA is de bewaking van de kwaliteit van de dienstverlening door de aangesloten bureaus, door middel van eisen die door de ROA-leden zijn opgesteld. Een bureau dat zich wil aansluiten moet aan die eisen voldoen en blijven voldoen. Er is dus voortdurend controle aanwezig. Daarnaast heeft de ROA gedragsregels voor de adviespraktijk vastgesteld. Bij overtreding van deze regels heeft de opdrachtgever de mogelijkheid een onafhankelijk oordeel van een tuchtrechtelijk college in te roepen.

Tussen de ROA en de OOA bestaat geen formele relatie. Wel is er periodiek overleg over het algemeen beleid, tussen de voorzitters van beide verenigingen. Het organisatie-advieswerk van de aangesloten bureaus richt zich zowel op de overheid als op de particuliere sector. Gemeten in omzet is deze op dit moment voor 40 % afkomstig van de overheid en voor 60 % van de particuliere sector.

Wij vroegen de heer Muijser of er een generaliseerbaar verschil bestaat in typen problemen waarmee overheids- en particuliere instellingen de organisatie-adviesbureaus confronteren. Zijn antwoord luidde dat de verschillen in adviesaanvragen zijn terug te voeren op de verschillen in ontwikkeling die beide sectoren op dit moment doormaken. Het bedrijfsleven heeft de financiële klap in de periode 1978-1983 doorgemaakt. De overheid is op dit moment bezig met het verwerken ervan. Hierdoor liggen de organisatieveranderingen in het bedrijfsleven meer in de zin van de vernieuwende, expansieve sfeer. Men boort nieuwe markten aan, zoekt naar nieuwe strategieën onder invloed van produktontwikkeling en automatisering. Bij de overheid is de reorganisatie veel meer een heroriëntatie van functies onder invloed van de bezuinigingen.

Wij waren natuurlijk geïnteresseerd of er binnen de bureaus een scheiding wordt aangebracht tussen adviseurs van de particuliere sector en adviseurs van de overheid, en of er voor de eventueel geïnteresseerde bestuurskundige in de toekomst nog veel werkgelegenheid is binnen de bureaus. In zoverre je van een scheiding kunt spreken is deze volgens Muijser alleen bij de grote organisatie-adviesbureaus terug te vinden. Qua vooropleiding verschillen de organisatie-adviseurs. De meesten hebben economie, rechten, bedrijfskunde, sociologie of bestuurskunde gestudeerd. Bestuurskundigen zijn in aantal nog zeer beperkt vertegenwoordigd.

Dit is opmerkelijk, wanneer je in ogenschouw neemt, dat 40 % van de omzet van de organisatie-adviesbureaus behaald wordt door vraag van de overheid. Wij vragen ons af waar hiervan de oorzaken liggen. Bestuurskundigen lijken juist hier op hun plaats. Ze hebben een grotere bekendheid met de overheidsproblematiek dan wie dan ook. We doelen hierbij o.a. op degenen die de afstudeervariant interne organisatie en beheer hebben gestudeerd. Het gaat hier om bestuurskundigen die zich

verder verdiept hebben in het begeleiden van organisatieveranderingen en de problemen die zich hierbij voordoen. Volgens ons blijkt hieruit dat bestuurskundigen nog weinig zitten op plaatsen waar je ze juist zou verwachten. We moeten hierbij natuurlijk in ogenschouw nemen dat de eerste bestuurskundigen van de universiteiten van Leiden en Rotterdam pas dit jaar afstuderen. Ook de heer Muijser zegt dat het best mogelijk is dat het aantal zal toenemen wanneer Bestuurskunde als wetenschap bekender wordt. Er is over het algemeen nog weinig weet van de inhoud van de opleiding.

De kennis blijft veelal beperkt tot: "Een Bestuurskundige dat is toch hetzelfde als een Bedrijfskundige maar dan iets meer gericht op de overheid". Vooral degenen die dit jaar in Leiden en Rotterdam afstuderen zullen als eerste hier het meest mee te kampen krijgen.

Er bestaat binnen de vakgroep wel een commissie voorlichting en publiciteit die zich bezig houdt met de promotie van de studie. In het volgend nummer willen we hier aandacht aan besteden, om te zien hoe zij trachten deze problemen te ondervangen. ●

Jazzcafé *the Duke*
Oude Singel 2
Leiden 071 - 121972

Elke dag live jazz

Impresariaat - Bemiddeling voor orkesten.

Discafé/Terras

THE

Open dagelijks v.a. 16.00 uur

*
buitenlandse bieren
uit het vat!
*

**Kriek
Guinness
de Koninck**

2e BINNENVESTGRACHT 15
TELEFOON 125223

DE EL-CID WEEK

VAN MAARTEN 'T HART

Door Jouke de Vries

In 1987 een boek bespreken dat al in 1984 is uitgekomen kan enigszins vreemd worden genoemd. Toch wil ik hier kort ingaan op de autobiografie "Het roer kan nog zesmaal om" van Maarten 't Hart. Het boek bevat relevante informatie voor met name eerstejaarsstudenten.

De meningen over het werk van 't Hart lopen nogal uiteen. Meestal wordt erkend dat hij "aardig" schrijft, maar literatuur kan het niet genoemd worden. 't Hart, zo klinkt het verwijt, schrijft eigenlijk teveel. En voor je brood schrijven is in Nederland uit den boze. Persoonlijk vind ik dat laatste geen bezwaar. Een schrijver die "aardig" schrijft mag van mij elk jaar een boek publiceren. Wel ben ik het eens met de kritiek van onder andere Kousbroek dat 't Hart in zijn romans teveel laat doorschemeren dat hij bioloog is. Je struikelt in de hoofdstukken over de hoefbladen en dovenetels. 't Hart diende Kousbroek van repliek door te stellen dat dit typisch de kritiek van een stadsmens ("stadjer") was, die vervreemd zou zijn van de natuur. Onzin, lijkt mij, de meeste plattelanders weten een hondsdolle vleermuis ook niet van een spreek te onderscheiden.

Terug naar de autobiografie. Zeer leeswaardig daarin is het hoofdstuk: "De helft van het leven". Aan het eind daarvan concludeert 't Hart: "Mijn

vader is bijna 58 jaar oud geworden. Als ik ook zo oud word, heb ik op de kop af de helft van mijn leven onderwijs genoten." Een deel van dat onderwijs genoot hij aan de Leidse Universiteit.

Maarten was als aankomend student vrij onzeker. Hij besloot in de paasvakantie alvast een kijkje in Leiden te gaan nemen. Maar hij nam zich voor niemand te vertellen dat hij zou gaan studeren. Het enige dat 't Hart namelijk van de universiteit wist waren de jaarlijks terugkerende foto's van kaalgeschoren studenten. 't Hart vreesde de tondeuse met grote vreze. Aangekomen op het Rapenburg aanschouwde hij het Academiegebouw met grote nuchterheid: "Een oud kerkje met een nogal zielig torentje". Een groot deel van het hoofdstuk gaat over de twijfel die 't Hart in de eerste maanden van zijn studie ondervond. Daarna vond hij zijn draai. Amusant zijn de verslagen van de mondelingetentamens. 't Hart deed zijn tweede tentamen bij professor Boschma. "Hij stelde mij, nadat ik, nu wel in een blauw pak, was binnengekomen, een merkwaardig voorwerp ter hand en vroeg: 'Weet u welk dier dit is?' 'Een stokje waar men strengetjes wol op heeft vastgelijmd', zei ik. 'Zeer juist', zei hij, 'uw voorgangster dacht dat het een borstelworm was. Dit is een goed begin.'"

Kortom, een prachtboek. Alleen jammer van die borstelworm.

Maarten 't Hart, "Het roer kan nog zesmaal om." Arbeiderspers, Amsterdam, 1984.

BRIEVENBUS

Beste redactie,

Hoe moeten we ons een Libertarische maatschappij voorstellen? Geen belastingen meer want dat is diefstal, hogere uitkeringen door middel van privé- of vrijwillige verzekeringen, een grotere bereidheid tot liefdadigheid van mensen onderling en partikuliere bedrijfsbewakingsinstanties, arbitrage-raden en 'protection agencies'. Ingenieur H.J. Jongen is nog wel realistisch genoeg erop te wijzen dat het te vroeg is te speculeren over privatisering van rechtspraak, politie, defensie en andere onderdelen van de overheid.

In het aprilnummer van 'Bestuurskundige Berichten' is een artikel te lezen van André Hengeveld over het Libertarisme. Hij doet in dit artikel verslag van een interview met een belangrijk representant van de libertarische beweging; ir H.J. Jongen. De strekking van het verslag doet mij denken aan 'borrelpraat'. De heer Jongen beschouwt de overheid als een dief die onvrije en onwillige burgers geld uit de zakken klopt. De overheid dwingt mensen dingen te doen die zij uit vrije wil zelf niet zouden doen. Toekomstige bestuurskundigen gaan zich schuldig maken aan praktijken die Libertariërs afwijzen, tenzij zij zich bekeren tot het Libertarisme. 'Goede' bestuurskundigen hoeven zich geen zorgen te maken. We staan immers aan de vooravond van een Libertarische maatschappij die mensen nodig heeft om leiding te geven aan allerlei gemeenschapsvormen. De geïnterviewde wordt kennelijk niet gestoord door enig historisch besef.

In het verslag staat volgens Hengeveld "...een gewaagde uitspraak..", maar mijns inziens 'genante krachtpatserij'. "Bestuurskundigen die alleen op aristocratische, dictatoriale wijze met het pistool van de politie achter zich kunnen besturen, zouden misschien beter over omscholing na kunnen gaan denken." Wordt hier gesuggereerd dat Nederland een politiestaat is? Wat zou de bedoeling zijn van deze 'ENGE' retoriek. De ingenieur doet bovendien betrekkelijk kletsboek. Wat moeten we met een uitspraak als deze; "Iedereen zou een inkomen moeten genieten waarmee hij volledig tevreden is." Wie gaat bepalen wanneer iemand tevreden is of tevreden zou moeten zijn? En wat is tevredenheid als mensen zelf aangeven wanneer zij al dan niet tevreden zijn met hun inkomen?

Het betoog van Jongen is doorspekt met preskripties. Hij geeft behalve aan wat hij wenselijk zou vinden, tevens aan wat eigenlijk zou moeten. Dit vormt de hinderlijke tegenstelling in zijn retoriek. Jongen pleit voor vrijheid in dwingende bewoordingen. Het is jammer dat André Hengeveld zoveel onzin serieus neemt en onbekommentarieerd laat. Als de uitlatingen in het interview de gedachten van de beweging korrekt weerspiegelt, dan is het beter eenvoudigweg over de beweging te zwijgen.

Jos van Wetten

Beste redactie,

In nummer 4 van jullie blad stond een artikel over Libertarisme, dat mijn bestelling wekte en enige vragen opwierp.

In het artikel wordt het egoïsme beschreven als een deugd. Iedereen heeft het recht om te doen waar hij of zij zin in heeft. Zou het niet een enorme puinhoop worden als dit in de praktijk gebracht zou worden. Of is het Libertarisme zo overtuigd van de goedheid van de mens, dat iedereen uit zichzelf in staat is om het goede van het kwade te onderscheiden en zich ook beperkt tot het goede.

De overheid wordt volledig overbodig geacht, zou zelfs schadelijk zijn voor de welvaart en het welzijn van de mensen. Is de overheid niet noodzakelijk om de mensen te beschermen tegen de slechtheid van andere mensen. Wanneer de mensen goed zijn, zijn de wetten nutteloos en wanneer de mensen verdorven zijn, worden de wetten overtreden. Gaat het Libertarisme ook hierbij weer uit van de goedheid van de mens?

Inderdaad betekenen de hoge belastingen in Nederland een zware last voor de schouders van de kleine groep sterken. Maar is een redelijke belasting niet terecht, dit om hiermee de armoede van de minder toebedeelden te voorkomen. Blijkbaar gaat het Libertarisme weer uit van de goedheid van de mens, aangezien zij rekent op vrijwillige liefdadigheid van de rijkere om de ergste armoede van de zwakkeren te verlichten.

Wilt u mij de betekenis van het Libertarische symbool uitleggen, want ik begrijp er niets van.

Op welke wijze is de Defensie te privatiseren? Iedereen zijn eigen kruisraketten in de tuin? Een burenruzie lijkt mij dan niet gewenst. Of gelooft het Libertarisme alweer in de goedheid van de mens? Vrijheid is een hoog goed in de wereld, mits zij verdedigd wordt door de juiste mensen. Heeft de heer Jongen er vertrouwen in dat deze mensen bestaan, gelooft hij in de goedheid van de mens of is het Libertarisme in staat het kwade van de mens uit te roeien; op welke wijze dan?

Wilt u mij enige antwoorden op deze vragen geven?

Met vriendelijke groeten dank ik u alvast voor de moeite die u zich hierbij getroost.

Govert Erren

Beste lezers,

U zult ongetwijfeld begrijpen dat ik diep geroerd was toen bovenstaande reacties op mijn artikel over het Libertarisme in de redactiebus gleden. Ook zult u begrijpen dat ik graag uitgebreid op beide bovenstaande brieven gereageerd had. Helaas echter zie ik geen enkele reden om Govert Erren, zelf lid van de Libertarische beweging, te antwoorden op vragen waarop hij zelf reeds de antwoorden weet. Het benauwende gevoel bekruipt mij dat hier de termen 'verkapte publiciteitsstunt' van toepassing zijn. Aangezien de redactie niet bereid is aan een dergelijke stunt haar medewerking te verlenen wil ik tegen Govert slechts dit zeggen: beste vent, volmondig dank voor jouw reactie, het ga je goed.

Wat betreft het schrijven van Jos van Wetten wil ik gaarne het volgende opmerken: eerwaarde Jos, dat jij je niet volledig kunt vinden in de denkbeelden van de Libertarische beweging stelt mij gerust. Echter, dat jij een reactie stelt in bewoordingen als 'borrelpraat' en 'krachtpatserij' stemt mij bijzonder droevig. Want, hoe kan ik ooit inzichtvergroterend reageren op een brief waarin het taalgebruik overeenkomst vertoont met dat in een heuse detective? Of wijst de 'enge retoriek' meer in de richting van een thriller. Bovendien ben ik van mening dat jouw vragen en opmerkingen voor zich spreken en geen nadere verklaring vereisen. Desondanks en met name daardoor slechts een hartelijk dank voor de getoonde interesse.

Uw aller redacteur,
André Hengeveld

BESTUURS- KUNDIG ONDER- ZOEK

Door Sandra Hogenbirk

Wie denkt dat Rapenburg 59 als informatiepunt voor bestuurskundestudenten, als verkooppunt van B.I.L.-boeken en als collegieruimte dienst doet, kijkt niet verder dan het cijferbord. Samen met het Kamerlingh Onnes Laboratorium herbergt dit gebouw het Leidse deel van het bestuurskundig onderzoeksbrein. Hier ontwikkelt en volbrengt Leiden zijn aandeel in het Rotterdams-Leids bestuurskundig onderzoek. Het onderzoek loopt nu zo'n anderhalf jaar en wordt extra ondersteund door de pas uitgebrachte voortgangsnota. In onderstaand artikel vindt -op basis van deze nota- een eerste beschrijving plaats van het onderzoek, waarna in volgende nummers van BB dieper op projecten binnen dit onderzoek zal worden ingegaan.

Eerst zal ik ingaan op de organisatorische kant van het programma. Ik zal in het tweede gedeelte van mijn artikel de inhoudelijke kant van het programma, waaronder de criteria voor het bepalen van de projectindeling, bepalen.

De organisatie van het Leids-Rotterdams onderzoek is toegespitst op de omstandigheid dat het om twee volledige en snel groeiende vakgroepen gaat, die multidisciplinair van samenstelling zijn en nauw samenwerken. Zie hiervoor nevenstaande schematische weergave van de organisatie.

De eigenlijke bedoeling was het onderzoek te verrichten vanuit een gemeenschappelijke locatie. Dit bleek niet mogelijk te zijn en had tot gevolg dat het secretariaat/beheer vooralsnog door beide vakgroepen wordt gedragen.

Vanzelfsprekend veroorzaakt dit veel dubbel werk en onnodig reizen. Een gemeenschappelijk steunpunt voor het onderzoek in Den Haag blijft voor beide vakgroepen dan ook een expliciet doel. Het frequente contact tussen de twee onderzoekscoördinatoren, de heren Hoetjes en Hakvoort, staat overigens borg voor een goede samenwerking.

Jullie zien dat het opstarten van een organisatiestructuur voor onderzoek nog geen eenvoudige zaak is, afgezien van de problemen waarmee de onderzoeker wordt geconfronteerd bij het eigenlijke onderzoek! Hiermee ben ik tevens op de inhoudelijke kant van het onderzoek aangeland.

Het thema van het Leids bestuurskundig onderzoek is "de kwaliteit van het openbaar bestuur". Dit thema is zeer abstract en kan dan ook vele specifieke onderdelen bevatten. Om toch een zeker kader voor het onderzoek te vormen, zijn er drie programma's als clusters voor de specifieke onderzoeksprojecten genomen.

De programma's zijn:

1. structuur en functioneren van de overheidsorganisatie met inbegrip van de overheidsbureaucratie;
2. besluitvorming en sturing op diverse terreinen van het overheidsbeleid.
3. theoretisch-empirisch en normatieve bestuurskunde.

Voordat ik nu deze programma's uitsplits in de projecten, wil ik eerst ingaan op de criteria die meespelen bij de prioritering en selectie van de projecten binnen het programma. Deze criteria houden in dat

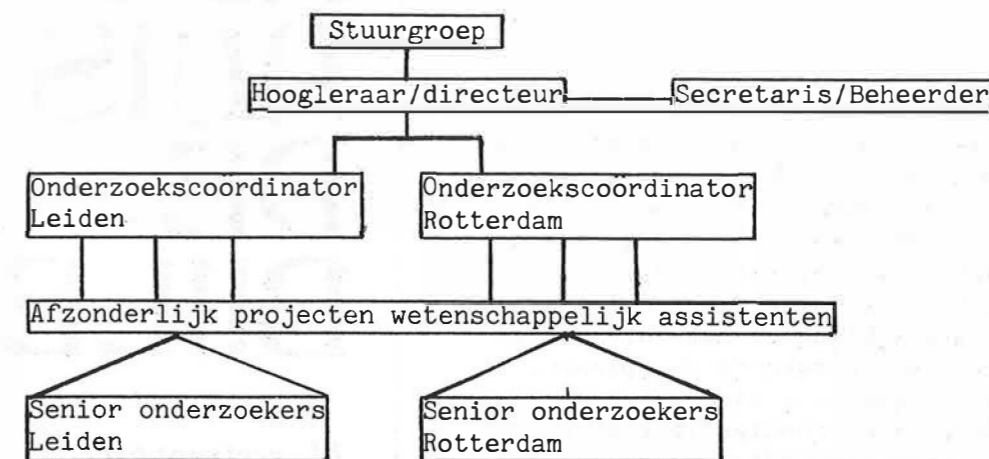
- a. het onderwerp van het project een bijdrage moet leveren aan de verdere ontwikkeling van de bestuurskunde als wetenschap;
 - b. de projecten moeten aansluiten bij de eisen en expertise die voortvloeien uit in het bijzonder de afstudeervarianten;
 - c. het project moet aansluiten bij de aanwezige onderzoeksexpertise op deelgebieden en disciplines binnen de beide bestuurskunde-vakgroepen;
 - d. er sprake moet zijn van een maatschappelijke en beleidsmatige urgentie.
- De criteria van onderzoeks-programmatische aard zijn:
- e. een evenwichtige verdeling van projecten over de programma's;
 - f. integratie tussen Leiden en Rotterdam;

g. het zo snel mogelijk vrijmaken van senior-onderzoekscapaciteit via de afronding van enkele doctorale proefschriften en het lopend onderzoek.

De invloed van deze criteria op de selectie en prioritering van de programma's in de projecten komt in onderstaand overzicht duidelijk naar voren.

In het eerste programma komen de feitelijke structuur en werking van de overheidsorganisatie, inclusief problemen van overheidsbureaucratie, naar voren. Hierin vinden wij de volgende projecten:

- 1.1. De betekenis van de departementen voor het openbaar bestuur en de samenleving in Nederland, en de invloed van de interne en externe organisatie en het functioneren van de departementen op de kwaliteit van het openbaar bestuur. Dit project draagt de naam "Departementen van algemeen bestuur".
- 1.2. "Analyse van bureaucratische processen en organisatie". Dit project houdt zich, zoals de naam al zegt, bezig met bureaucratie en bureaucrativering van inter- tot intrabureaucratie en van rijks- naar lokaal niveau.

- 1.3. "Bestuurlijke organisatie op subnationaal niveau". Hierbij gaat het om overheidsorganisaties, die zijn ontstaan door functionele decentralisatie, zoals waterschappen en grootstedelijke agglomeraties.
- 1.4. "De organisatie van openbare orde en veiligheid", waarbij politie en rechterlijk apparaat onder de loep worden genomen.
- 1.5. "De structuur en het functioneren van het openbaar bestuur buiten Nederland".

Het tweede programma richt zich op de beleidsprocessen en beleidsvelden, waarbij voornamelijk de aandacht uitgaat naar besluitvorming en sturing. Op welke wijze en met welke middelen signaleert de overheid problemen en hoe lost zij die op. Het gaat hierbij om een drietal projecten:

- 2.1. "Besluit- en beleidsvorming in buitengewone omstandigheden (crisisbesluitvorming)".
- 2.2. "Sturing en sturingsinstrumenten" houdt zich bezig met keuze en werking van sturingsinstrumenten, agendavorming, sturingsstijl en socialisatie als sturingsinstrument.
- 2.3. "Sturing, organisatie en implementatie". Dit onderzoek vindt plaats op de volgende terreinen: welzijnsbeleid, onderwijsbeleid, landbouwbeleid, economisch beleid, energievoorziening, ruimtelijke ordening en milieubeleid.

Het laatste programma is continue en systematische aandacht, onderzoek en analyse ten behoeve van de ontwikkeling van het wetenschapsgebied van de bestuurskunde. Dit vooral door het interuniversitair karakter van de studierichting en het integratief hoofdvak bestuurskunde daarbinnen. Dit programma kent als projecten:

- 3.1. De bestuurskundige leerboeken.
- 3.2. De bestuurskundige meet- en regelleer.
- 3.3. De integratie en multidisciplinariteit.

- 3.4. De toepassing van de bestuurskundige inzichten.
- 3.5. De ethische en normatieve problemen bij het openbaar bestuur. Het laatstgenoemde project is, denk ik, zeer interessant als men kijkt naar situaties als bij het A.B.P., de bouwsubsidies, maar ook bij de toepassing van de tweeverdienerswet.

Dit verslag brengt, hoop ik, een systematiek in de dynamische wereld van het Leids bestuurskundig onderzoek. Ik geef toe dat de projecten kort zijn weergegeven, maar het artikel dient dan ook als kader voor de inhoudelijk verdiepende onderzoeksartikelen in de volgende nummers van Bestuurskundige Berichten. In deze artikelen hopen wij een antwoord te gaan geven op de vraag: "Wie of wat was er eerder: het vak bestuurskunde of de bestuurskundig onderzoeker?".

Café-Brasserie

HET HUIS DE BIJLEN

Morsstraat 60
Leiden
Tel. 071 - 125671

corrupt besturen

Onderstaand artikel kwam tot stand na een reis door Mexico, waarbij gedurende vijf dagen Mexico City werd aangedaan. Een al sinds drie jaar in de stand wonende Nederlander was zo gastvrij het reisgezelschap te ontvangen en bekend te maken met het Mexicaanse leven.

door: Frank Neumann

Twintig miljoen inwoners, een zware industrie, twaalf miljoen auto's, een klein aantal villa's en een ontelbaar aantal krotten vormen tezamen Mexico City, een stad die de twijfelachtige reputatie heeft de grootste en ook meest vervuilde ter wereld te zijn.

Hoe bestuur je zo iets? Dat is een vraag die ook Ramon Aguirre, de chef van het districto federal Mexico (er is geen burgemeester), zich dagelijks stelt. De grootste problemen van de stad, de armoede en de vervuiling, lijken onoplosbaar. De armoede omdat Mexico nog steeds bij de groep derde-wereldlanden hoort met de grootste buitenlandse schulden en een economie die totaal afhankelijk is van een de laatste jaren steeds goedkoper geworden olie. De vervuiling omdat Mexico in een bergkom ligt, op een hoogte van 2500 meter, zodat de vervuilde warme lucht die opstijgt uit de stad, niet kan ontsnappen vanwege de koude luchtlaag erboven. Natuurlijk is het makkelijk beleidsmaatregelen te bedenken, die de problemen tenminste ten dele oplossen: Een

meer rechtvaardige inkomensverdeling, een beperking van het aantal auto's en een strengere milieuwetgeving voor de zware industrie. Een groot aantal initiatieven wordt dan ook ontplooid door de kersverse minister van Ecologie en een oneindig aantal door hem ingestelde commissies. Vaak zijn die initiatieven in eerste aanleg bijzonder constructief, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van een programma voor sociale woningbouw voor de allerarmsten. Maar alles gaat mis bij de uitwerking: corruptie, samen met een totaal gebrek aan coördinatie, reduceert iedere poging tot beleidsuitvoering tot een nutteloze inspanning. Bij het bouwen van de appartementencomplexen voor de armen werden de ambtenaren die de constructiekwaliteit controleerden omgekocht door de aannemers. Om de bouw winstgevender te maken, werd het cement niet meer van het door overheidswege opgedragen twee delen grint, een deel zand gemaakt, maar van twee delen zand en een deel grint. Gevolg: ook zonder de aardbeving van 1985 was het appartementencomplex vroeg of laat wel ingestort, enkele duizenden doden veroorzakend. Zo zijn er talloze voorbeelden: vervuilende industrieën die de milieu-inspecteurs omkopen, ontwikkelingsgelden die worden gebruikt voor het financieren van de bouw van prestige-objecten als luxueuze hotels en politie-agenten die je aanhouden omdat je in een verkeerde kleur auto

rijdt en ze geld nodig hebben voor het ontbijt. Iedereen doet mee aan het instandhouden van het corruptiesysteem. Van Juan Perez, de Mexicaanse Jan de Vries, tot aan de politieke top, belichaamd door president Miguel de la Madrid en familie. Alleen de onderste laag van de bevolking (20% van de bevolking is goed voor 0.2% van het nationale inkomen) wordt er niet echt veel beter van, het corruptiesysteem werkt cumulatief naar boven toe. Bij de politie: De politieman op straat moet op speciale feestdagen, zoals kerstmis, een cadeau geven aan zijn baas, die hem oogluikend zijn corruptie toestaat; de baas van de politieman op straat geeft op zijn beurt weer een cadeau aan zijn baas enz. enz. De politiechef is uiteindelijk één van de rijkste inwoners van de stad, mede omdat de grote jongens uit de onderwereld hem grif geld toeschrijven. De politiechef bezit drie helikopters en huizen over het hele land, waaronder enkele in Acapulco en Cancun, de meest luxeuze badplaatsen. En dat terwijl hij officieel net genoeg verdient om één huis te kopen. Iedereen weet het, maar iedereen houdt zijn mond. Het corruptiesysteem is een van de belangrijkste veroorzakers van de scheve inkomensverdeling, die het duidelijkste zichtbaar is in Mexico City. De dure winkels aan de mooie Paeso de la Reforma staan in schril contrast met de krottenwijken in het noorden, waar het grootste gedeelte van de bevolking op vuilnisbelten leeft. Soms lopen de uitwassen van het systeem zo uit de hand, dat de Mexicanen zelf vinden dat er iets gedaan moet worden. Dan worden er een aantal nieuwe regels bedacht, en controlerende instanties in het leven geroepen. Op die manier is de bureaucratie de laatste jaren explosief gegroeid en daarmee ook weer de corruptie. Het genationaliseerde bankwezen, verenigd in Banamex en het staatsoliebedrijf Pemex, zijn daarvan het slachtoffer geworden, of liever, de uiteindelijke gebruikers. Als er bijvoorbeeld geld

De politici, de geestelijkheid en de straatverkopers: iedereen doet eraan mee.

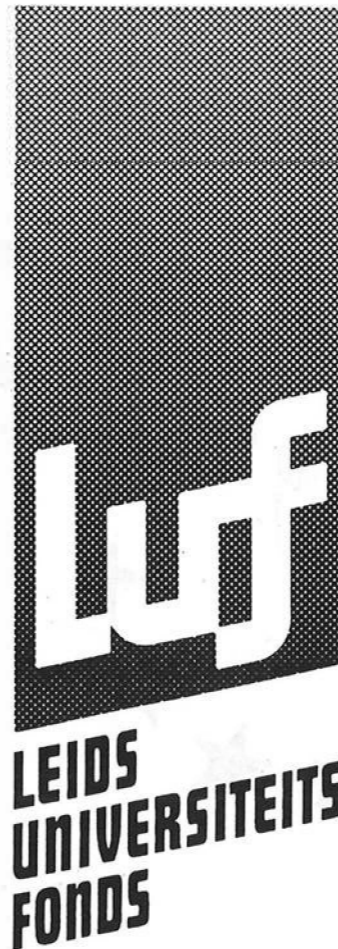

opgenomen moet worden, dan kan dat alleen maar als er van het opnamebewijs zes copien zijn gemaakt, allen voorzien van stempel en handtekening. De tankwagens van de Pemex zijn in een dermate slechte staat dat ze bij leveranties herhaaldelijk spontaan ontploffen. Degenen die van mening zijn dat het corruptiesysteem onontbeerlijk is omdat het zorgt dat de minstverdienenden er op die manier nog wat op vooruit gaan en de vrijheid van ondernemers vergroot wordt, zitten op het verkeerde spoor. In Mexico hebben de kosten van het systeem de baten allang overtroffen. De efficiëntie op de markt van vraag en aanbod naar productiemiddelen is ernstig verstoord, de minstverdienenden kunnen niet meer deelnemen aan een door corruptie te duur geworden maatschappelijk leven en er worden miljoenen uitgegeven aan de vorming van beleid dat in de realiteit nooit geïmplementeerd wordt op de bedoelde manier: corruptiecultuur zal wel nooit verdwijnen in Mexico. Er zijn de laatste tijd wel signalen dat sommige groepen in de samenleving er tegen in opstand komen, maar het fundamentele obstakel

voor bestrijding is: het ter discussie stellen van corruptie is het ter discussie stellen van de betrouwbaarheid van de regering in het algemeen en van de president en zijn familie in het bijzonder. En de democratie dan? Mexico is officieel een democratie, maar door middel van legale en illegale (corruptie) middelen wordt het één-partijstelsel in stand gehouden. De presidentsverkiezingen zijn in feite alleen maar een referendum om de door de PRI (Partido Revolucionario Institucional) benoemde presidentskandidaat te legitimeren. De president benoemt behalve zijn kandidaat-opvolger ook nog de gouverneurs van de verschillende staten en de chef van het federale district Mexico, waarin Mexico City ligt. Dat gaat al zestig jaar zo, en een grote verandering van het democratische- en corruptiesysteem is dus op korte termijn niet te verwachten. Wie nu denkt dat er niets meer werkt in Mexico heeft ongelijk. De economie is nog steeds in betere staat dan die van de andere contadora-landen en het

niveau van industriële ontwikkeling ligt op een hoger peil dan in bijvoorbeeld Indonesië. Het zou alleen nog veel beter kunnen gaan als corruptie zou verminderen. Misschien dat de werelddank zijn eisen moet verscherpen of dat er meer controle moet komen op de uitgifte van gelden voor ontwikkelingssamenwerkingsprojecten. Er moet in elk geval snel iets gebeuren, want als de olieprijs in de toekomst zou dalen, stort de Mexicaanse economie als een kaartenhuis ineen.

Bronnen: Gesprekken met een in Mexico wonende Nederlander
Folders van de Mexicaanse ambassade
The Economist
Geschiedenis na 1945, J.L. Heldring, Uitgeverij het spectrum.

FROM LEIDEN WITH LUF

Het LUF is het Leids Universiteits-Fonds. Wij maken mogelijk wat anders niet kan. En dat is niets teveel gezegd.

Tallose activiteiten in en rond de Leidse Universiteit dreigen schipbreuk te lijden omdat er geen geld voor is.

Vaak brengt het LUF dan uitkomst. Met een CURSUS SOLLICITEREN bijvoorbeeld. Met een TEKSTVERWERKINGSCENTRUM voor studenten. Met SUBSIDIE voor excursies of congressen of voor een vakblad, toneelvoorstelling of lustrumviering.

Wie houden het LUF in stand?

Duizenden trouwe contribuanten - alumni en studenten van de Leidse Universiteit.

Onze vraag: Wordt u één van hen?

Stichting Leids Universiteits-Fonds
Ropenburg 61, 2311 GJ Leiden
Tel: 071-13 05 03 en 277 266

FAILLIET OF KREDIET ?

door Lenneke Post en
Jaap van Rooijen

EUROPA 30 JAAR JONG

Het is dit jaar 30 jaar geleden dat de verdragen van Rome werden ondertekend om tot Europese samenwerking te komen. Deze samenwerking was aanvankelijk een economische, maar door de jaren heen is er een duidelijke ontwikkeling geweest van de zogenaamde harde sectoren naar de zachte sectoren. Deze ontwikkeling kende drie fasen.

Fase 1 werd gekenmerkt door voornamelijk economische samenwerking die zich uitte in een gemeenschappelijke markt. Succesvolle monetaire samenwerking en het landbouwbeleid waren duidelijk aanwijsbare resultaten.

De tweede fase, vanaf het begin van de jaren '70, kende meer problemen, zoals externe schokken door de oliecrisis en de uiteenlopende vormen die de verzorgingsstaat in de diverse lidstaten kreeg.

Belangrijk was ook de geleidelijke uitbreiding van de gemeenschap sinds 1973. Vooral de toetreding van Groot-Brittannië leverde aanpassingsproblemen op; er ontstond een mentaliteit van 'Er uit krijgen wat je er in stopt'. Het beleid kende ook een steeds grotere aandacht voor technologie, justitie, volksgezondheid, milieu en educatie. Nu is de derde fase ingegaan; een fase van herstel en zelfs van nieuw elan; Men streeft naar een grotere samenwerking op het terrein van de buitenlandse politiek en een verdergaande integratie tot één Europa. Het optimisme in de Europese Gemeenschap neemt weer toe.

"...Europa bestaat na dertig jaar Europese Gemeenschap nog lang niet uit Europeanen; maar nog steeds uit Fransen, Duitsers, Italianen, etc.." aldus een jongere vorig jaar in een opstelwedstrijd.

Bovenstaande uitspraak is tekenend voor het groeiende cynisme ten aanzien van Europa onder veel jongeren. Dit kwam 11 september j.l. duidelijk naar voren op het in Rotterdam gehouden congres "Europa dertig jaar jong". Wat een verjaardagsfeestje had moeten zijn werd een strijd van de oude jongeren achter de tafels tegen het cynisme van veel jongeren in de zaal. Telkens wanneer een vonk enthousiasme van staatssecretaris van der Linde, premier Lubbers of een Europarlementariër oversprong volgde er een koude douche.

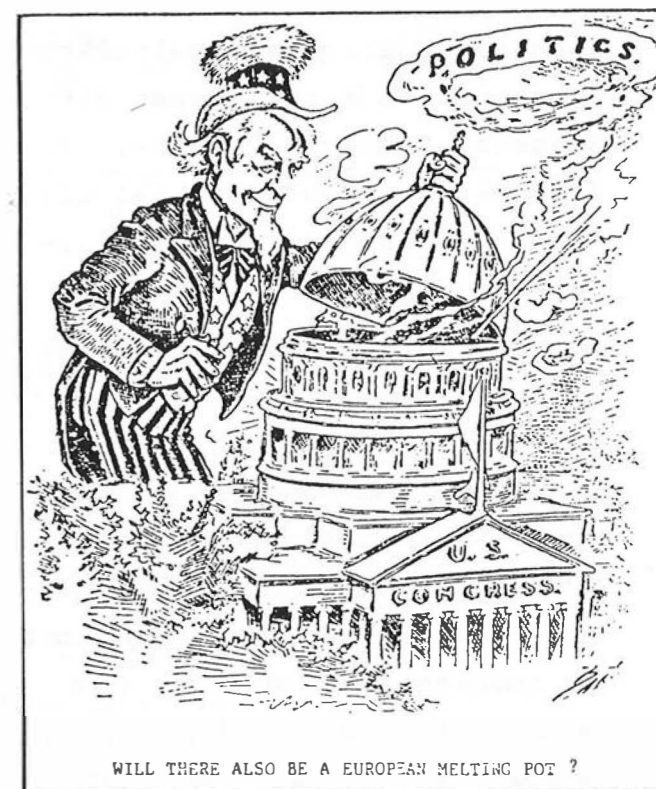
Lubbers:

"Op zoek gaan
naar een accoord"

De onmacht ten aanzien van het milieubeleid, de geldverslindende landbouwpolitiek, het megabureaucratisme in Brussel, het niet aflatend dwarsliggen van het Verenigd Koninkrijk, de steeds sceptischer wordende benadering van de Bondsrepubliek en vele andere pijnlijke details deden afbreuk aan het door de politici zojuist geleverde droomeuropa.

want een echt verenigd Europa voor iedereen blijft ongeloofwaardig. Europa leeft slechts bij een kleine intellectuele elite. Tijdens het congres bleek dit weer eens gezien het uitsluitend uit studenten bestaande deelnemersveld. Voor het overgrote deel van de Europeanen blijft Europa iets waarbij zij zich weinig kunnen voorstellen en waarbij zij zich dus ook niet betrokken kunnen voelen. Het tijdens het congres gepropageerde 'wij-gevoel' dient derhalve ernstig gerelativeerd te worden.

Ook aan het Europees beleid wil het nog wel eens schorten. Premier Lubbers wijtte dit voornamelijk aan de (Brusselse) bureaucratische cultuur. Deze cultuur kenmerkt zich volgens Lubbers door bestuurders die hun belang, invloed, autoriteit en macht ontlenen aan het vermogen 'nee' te zeggen. Men dient echter niet voortdurend op de eigen strepen te blijven staan, maar op zoek te gaan naar een accoord, aldus Lubbers.

De balans opmakend na dertig jaar Europa, blijkt desalniettemin dat er resultaten zijn geboekt die zonder de E.G. ondenkbaar zouden zijn geweest. Met name op sociaal-economisch terrein moet er in de toekomst nog meer bereikt kunnen worden.

De fundamentele voor Europese samenwerking liggen er, de opbouw roept echter vraagtekens op wanneer men de boterbergen, wijnmeren en papiermassa's in ogenschouw neemt.

Een Europese identiteit lijkt, voor zover daar behoefte aan is, nog ver van ons verwijderd. Voorlopig blijven wij dus lekker Hollander, Duitser en Italiaan, die gezamenlijk bepaalde doelstellingen trachten te verwezenlijken. Als wij ons daar prettig bij voelen, waarom dan à la de Verenigde Staten een identiteit forceren?

GRENZELOOS STUDEREN

Honderden jaren na rondtrekken- de studenten en wijsgeren als Erasmus, Rabelais, Goethe, Diderot en vele anderen, zal dit fenomeen opnieuw in Europa op- duiken.

Dit zal mogelijk worden gemaakt door het Erasmusprogramma dat op 14 mei 1987 door de onderwijsministers van de Europese Gemeenschap is goedge- keurd. Het Erasmus-project (European Action Scheme for Mobility of Univer- sity Students) heeft als uitgangspunt dat studenten internationaal leren denken doordat ze een erkend deel van de studie aan een buitenlandse uni- versiteit volgen.

Het streven is vanaf 1992 10% van de studenten op deze wijze met elkaars cultuur, taal en gewoonten te laten kennismaken. Het jaar 1992 is niet zo- maar gekozen; in 1992 moet de Vrije Economische Markt binnen de E.G. tot stand zijn gebracht, en heeft de ar- beidsmarkt een nog grotere behoefte aan mobiele, flexibele, internatio- naal denkende mensen die ook verschil- lende talen spreken.

Voor het Erasmus-project is uiteinde- lijk slechts de helft van de aanvanke- lijk benodigde 440 miljoen gulden uit- getrokken; met het overgebleven geld zal een Universiteitsnetwerk worden opgestart en een uitgebreid beurzen- stelsel worden ingesteld. Eigenlijk behoort onderwijsbeleid niet tot de

taken van de E.G. en dit project zou geld onttrekken aan andere belangrij- ker projecten.

Als je geïnteresseerd bent, bedenk dan dat er wel een paar voorwaarden zijn:

- Je kunt je niet individueel aanmel- den, maar het is de bedoeling dat de universiteit of faculteit het verzoek tot uitzending indient bij het O.C.E. (Office de Cooperation en Education).
- Je hebt alleen kans van slagen als de eigen universiteit het te volgen studieonderdeel aan de betreffende buitenlandse universiteit erkent als een gelijkwaardig diploma.

door Lenneke Post

Voor meer informatie:

°Ministerie van Onderwijs en Weten- schappen, afdeling Internationale Betrekkingen.
Postbus 25000
2700 LZ Zoetermeer
tel: 079-531911

°VISUM/NUFIC
(=Voorlichtingscentrum voor Inter- nationale Samenwerking, Uitwisseling en Mobiliteit in het hoger onderwijs).
Badhuisweg 251
Postbus 90734
2509 LS 's Gravenhage
tel: 070-510510
inlichtingen i.v.m. Erasmus-project:
Ton Hagen 070-510530
Karina de Kort 070-510538

°Office de Cooperation en Education
51 Rue de la Concorde
B-1050 Brussel
tel: 09-32 2 5121734

Stomerij 'Doeza'

Doezastraat 9, Leiden, telefoon 071-133938

Kostuum	f 13,—	Jack w.d. v.a.	f 11,75
Pantalon	f 6,15	Dekens v.a.	f 12,50
Colbert	f 7,50	Gordijnen per m ²	f 3,25
Japon v.a.	f 7,50	Slaapzak v.a.	f 14,50
Mantel	f 12,—	Dekbed v.a.	f 35,—
3-delig kostuum	f 15,50		
Regenjas w.d.	f 14,50	Suède broek	f 37,50
Topper	f 10,50	Suède jas	f 42,50
Vest v.a.	f 4,50	Suède jas ¾	f 49,50
Rok v.a.	f 6,—	Suède jas lang	f 65,—

Super reiniging f 1,50 meerprijs
Wij vullen ook dekbedden bij!
Alle prijzen zijn inclusief versteviging.

Wij doen ook alle reparaties o.a.:
ritsen, stoppage, korter maken, enz., enz., enz.!!
Wij verzorgen ook uw wasgoed.
Tevens tapijtreiniger te huur.

Rokwit stijven is ook geen probleem.

BOOX
WETENSCHAPPELIJKE BOEKEN UIT HET BUITENLAND

DE AMBTENAAR ALS PRIJSVECHTER

Door Henk Roosink

In de Mare van 21 mei jongstleden stond een interview met de rechtsfilosoof J. C. Hage. Daarin trok hij interessante consequenties uit het feit dat een objectieve werkelijkheid niet bestaat.

Ruim een week later schreven Bart Tromp en Jacques Firmin Vogelaar in Vrij Nederland over de rol van de intellectueel in de moderne samenleving.

De op het eerste gezicht totaal verschillende artikelen vertonen een zekere verwantschap. In alle artikelen wordt namelijk -op een overwegend bezorgde toon- ingegaan op de gevolgen van het leven in de hedendaagse moderne samenleving. Een samenleving die zich bovenal kenmerkt door arbeidsdeling en specialisatie. De artikelen brachten mij op enkele "bestuurskundige gedachten".

De huidige samenleving wordt gekenmerkt door een enorme, nog steeds toenemende complexiteit. Het is steeds moeilijker om de oorzaken en veroorzakers van allerlei processen en situaties te achterhalen. Het kost de overheid steeds meer energie, moeite en geld om de maatschappelijke werkelijkheid enigszins betrouwbaar in kaart te brengen ten einde beleid te kunnen voeren. Jaarlijks wordt in dienst of voor reining van deze overheid op allerlei gebied nagedacht, overlegd, gediscussieerd en vergaderd over talloze onderwerpen. Variërend van departe-

mentale onbestuurbaarheid tot de kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs, van mestoverschotten tot WIR-premies en van overbelaste democratie tot overbelaste burger. Vergaderingen van specialisten wel te verstaan al dan niet werkzaam binnen een specialistische organisatie, beleidsafdeling, departementale werkgroep of commissie. Want op elk terrein lijkt specialistische kennis vereist om het probleem zelfs maar te kunnen stellen. "De technisch wetenschappelijke deskundigen bepalen in werkelijkheid wat er gebeurt en hoe de wereld er uit ziet", zo zegt Vogelaar.

Het is een samenleving waarin de culturele achtergronden van de burgers steeds meer gaan verschillen. De werkeloze houdt er andere waarden en normen op na dan het departementale afdelingshoofd, die van de BKR-kunstenaar verschillen met die van de succesvolle ondernemer en de feministe ziet het wellicht allemaal wat anders dan een CDA-partijlid. Daardoor kunnen mensen steeds moeilijker met elkaar communiceren. Een ieder heeft zijn eigen wereldbeeld, gekoppeld aan zijn plaats in de maatschappij. Met de verdergaande arbeidsdeling en specialisatie verschilt die plaats steeds meer met die van de ander. Bovendien lijkt met dit alles een

concensus over essentiële zaken steeds meer zoek te zijn geraakt. Absolute waarden, uiteindelijk onmisbaar voor een zinvolle communicatie, zijn verdwenen. Lettend op de verhouding overheid-burger lijkt dit alles in nog sterkere mate te gelden. De belastingplichtige begrijpt de belastingwetgever niet, de boer de landbouwbeleidmakers niet en de student de minister van O&W niet. Als geregeerde vervreemdt de burger van zijn regeerders.

Hage

Een objectieve of "mens-onafhankelijke" werkelijkheid bestaat niet. Iedere student wordt geleerd in te zien dat ieder mens zijn eigen wereldbeeld heeft, dat fungeert als bril waardoor hij de werkelijkheid ziet. Een ieder ordent de werkelijkheid aan de hand van eigen vooronderstellingen, belangen, normen en waarden. Hage trekt hieruit de conclusie, dat wanneer iedereen de wereld op zijn eigen manier zou gaan ordenen, het bestaan ondraaglijk en communicatie zelfs onmogelijk zou worden.

Een voorbeeld ter verduidelijking. Recentelijk heeft de commissie Dekker voorstellen gedaan voor een andere opzet van de gezondheidszorg. Haar rapport getuigde van een brede visie op dit terrein. Het hoofddoel: meer efficiency in de gezondheidszorg ofwel: beperking van de alom erkende verkwisting op dit terrein leek ermee bereikt te kunnen worden. Over de noodzaak daartoe was iedere insider het eens. De voorstellen worden echter vermorzeld door stromen kritiek. De vakbondsvertegenwoordigers vinden de voorstellen voor veel groepen onaanvaardbaar. Ziekenfondsen, consumenten- en patiëntenorganisaties wensen wijzigingen evenals de medisch specialisten. Het is de kritiek van mensen die - ambtshalve - leven met een heel andere - beperktere - visie op de

gezondheidszorg. De ratio, de totaalvisie achter de voorstellen van de commissie werd niet gezien, of wilde men niet zien. Want wil men als lid van een organisatie, hetzij vakbond, hetzij ziekenfonds, hetzij een andere belangenorganisatie, gewaardeerd worden, dan moet men de organisatiebelangen verdedigen en haar normen en waarden hanteren. Een relativerende afstandelijkheid is dan taboe.

Tromp

Academici vinden zo als "betaald prijsvechter" hun bestaan in het verwringen van elk voorstel dat resultaat is van een afstandelijke omvattende visie tot een ineffectief en inefficiënt overheidsbeleid. Het bereiken van hogerliggende doelen, de publieke zaak, wie bekommert er zich nog om? Want het is niet alleen op het gebied van de gezondheidszorg dat een broodnodig krachtig en adequaat beleid uitblijft doordat de voorstellen daartoe worden ontkracht door de vertegenwoordigers van de in het spel zijnde belangen. Dit probleem speelt ook op het gebied van de belastingwetgeving, waar vele voorstellen, onder andere die van de commissie-Oort, slechts resulteerden in marginale beleidswijzigingen. En wat te denken van de landbouwpolitiek, het milieubeleid, de heroverwegingsoperaties of het bezuinigingsbeleid, om nog maar een paar voorbeelden te noemen? Zo gezien is het begrijpelijk dat Bart Tromp zich in zijn artikel verontrust afvraagt waar de "zaakwaarnemers van de staatsburgers als collectief" zijn. Wie heeft er nog een totaalvisie op het centrale overheidsbeleid en spant zich daarvoor in? Politiek lijkt volgens Tromp gereduceerd te zijn tot ("no nonsense") beleid waarin enkel keuzen aan de orde komen van technisch-instrumentele aard. Beleid dat specialistische kennis veronderstelt. Overal dreigt echter het centrale beleid, de publieke zaak te verzan- den in gevestigde belangen. Belangen die uitstekend verdedigd worden door de specialistische expertise van de

European University

Officieel geaffilieerd met verschillende
leidinggevende Amerikaanse universiteiten
en Business Schools

- * universitaire graad van Bachelor/Licence of Business Administration (B.B.A.) en graad van Bachelor of Informations Systems (B.I.S.)
- * graad van Master of Business Administration (M.B.A.)
- * specialisatie in marketing, management, financieel beleid, informatica
- * na B.B.A., toegang tot meerdere Masters-programma's aan vele universiteiten in U.S.A. en Europa.
- * praktijkgerichte colleges gegeven in kleine groepen
- * goede begeleiding door de professoren
- * cursussen in Nederlands of Engels, naar keuze
- * ook campussen in Brussel, Montreux (Zwitserland), Versailles (Frankrijk), en Monaco

Inlichtingen :

EUROPEAN UNIVERSITY
Amerikalei 131

2000 ANTWERPEN

Tel. 09-32-3/238.10.82

prijsvlechter, waar de centrale beleidsmaker geen weerwoord op heeft en er zich -al dan niet bewust en gewillig- door laat leiden. "Wie de publieke arena wil betreden, doet er beter aan zich eerst te associëren met een politieke partij of belangengroep; anders is de kans klein dat zijn stem gehoord wordt, en serieus genomen", zo zegt Tromp. Bovendien is intellectuele vrijheid, het primair stellen van de publieke zaak wel het laatste wat zulke organisaties waarderen. Men is daar om het partijstandpunt uit te dragen, niet om het te bekritisieren. Het als intellectueel "belangeloos zoeken naar de waarheid" maakt steeds meer plaats voor "betaalde prijsvechterij".

Vogelaar

Vogelaar is bang dat niemand overziet wat de verschillende specialisten, de verschillende wetenschappelijk deskundigen van de werkelijkheid van de samenleving maken. Hij stelt het onderscheid tussen specialist en universalist als dat van de gebonden tegenover de ongebonden intellectueel. Hij ziet een culturele kloof tussen deze twee geesteshoudingen. Want specialisering heeft tot gevolg dat niemand meer verbanden legt. Ook politici niet, want die moeten uit onkunde en onwetendheid weer te rade gaan bij de deskundigen, technologen, wetenschappers, die vaak tegelijkertijd ook de onderhandelingspartners van hen zijn. Deze kloof is niet nieuw, wel nieuw is misschien dat de consequenties zo alomvattend zijn, dat ze een regelrechte bedreiging vormen voor het vermogen een zichtbaar op het collectief belang gericht beleid te voeren.

Samenvatting

Een steeds groeiende complexiteit en specialisering, gepaard gaande met een desintegrerende cultuur, dreigt communicatie en uiteindelijk overheidsbestuur onmogelijk te maken (Hage). Daarbij lijkt de publieke zaak verloren te gaan in een sfeer van "betaal-

de prijsvechterij" (Tromp). Door een culturele kloof tussen de "betaalde prijsvechter" en collectief belang lijkt een centraal bindende kracht afwezig (Vogelaar).

Remedie

Politiek is verworpen tot een saai "business as usual". Matheid is troef. Dit terwijl de stand van zaken op allerlei terreinen van overheidsbestuur allerbelabbertst is en juist om een frisse en fundamentele aanpak vraagt. Maar de basis voor een dergelijke politiek: creativiteit en radicale twijfel dreigt in een sfeer van "betaalde prijsvechterij" onmogelijk te zijn. Tromp lijkt de remedie te willen zoeken in het pleiten voor een tegenwicht aan de betaalde prijsvechters. Vogelaar verwacht heil in een houding van permanente argwaan, niet in de laatste plaats ten aanzien van zichzelf. Iedereen in de rol van "marginaal intellectueel".

Er zijn er meer die dergelijke bezorgde geluiden laten horen. Van Houwelingen, staatssecretaris van Defensie, verwoordde onlangs in Elseviers Magazine zijn zorg over de huidige politieke en bestuurlijke cultuur. Politici zouden zich slechts uitleven in de technocratische kant van de besluitvorming. "Rekenen mag iedereen, maar politieke stellingen betrekken is moeilijker." Zijn politici - kabinet en Tweede Kamer - die zich technocratisch opstellen nog wel in staat om juiste politieke beslissingen te nemen in situaties die juist een politieke opstelling vereisen, zo vraagt hij zich af. Tenslotte bemerkt ook André Spoor, als hoofdredacteur van EM een belangrijk "opinion leader", een gebrek aan debat, karakter en visie in de politiek. "Enige intellectuele inhoud, een snuffje persoonlijkheid, een greintje standvastigheid zou de leiders van thans niet missstaan." Nieuwe geluiden, klanken die een denkwereld suggereren hoort men niet meer. Aldus Spoor.

Moge de toekomst van de student bestuurskunde iets meer zijn dan de carrière van een betaald prijsvechter...●

EEN COMPACT DISC KADO VOOR VASTE KLANTEN BIJ CD-CENTRUM

SPAARKAART

VOOR EEN GRATIS COMPACT DISC
EXTRA VOORDEEL VOOR VASTE
CD-CENTRUMKLANTEN

NAAM: _____
ADRES: _____
PLAATS: _____

Centrum

Iedere CD-aankoop vanaf fl. 35,-
wordt afgestempeld op de CD-Centrum Spaarkkaart. Een volle kaart (15 CD's) geeft u recht op een gratis CD naar keuze t.w.v. max. fl. 50,-

CD-Centrum is een echte speciaalzaak in Compact Disc: Met een enorme keus in alle muziekgenres. Naast een groot assortiment en lage prijzen krijgt u vakkundig advies en heeft u luistermogelijkheden om zo op uw gemak uw keus te maken.

P Ruime parkeergelegenheid.

SPECIALZAAK IN COMPACT-DISC LEIDEN

NIEUWE BEESTENMARKT 30 (TEGENOVER MOLEN DE VALK) TEL. 071-142000
HEEMSTEDE
BINNENDOOR 11 (NIEUWE PASSAGE TUSSEN A-H EN BINNENWEG) TEL. 023-289453

LANDELIJKE BESTUURSKUNDE DAG 88

OPENBAAR BESTUUR IN BEWEGING

De landelijke bestuurskundedag, die in april dit jaar op de Universiteit Twente werd gehouden, krijgt een vervolg.

Bestuurskundestudenten aan de Rijksuniversiteit Leiden en de Erasmusuniversiteit Rotterdam organiseren op

VRIJDAG 18 MAART 1988
IN LEIDEN

DE LANDELIJKE BESTUURSKUNDE DAG 88

Onder het motto "Openbaar bestuur in beweging" wordt op deze dag een congres gehouden, dat geheel in het teken zal staan van verandering en vernieuwing in de bestuurskundige praktijk. Binnenkort volgt hierover meer informatie.

COMMISSIE LBD 88
p/a Rapenburg 59, 2311 GJ LEIDEN
tel.(071)275607

M.E.D.E.D.E.L.I.N.G.E.N

TENTAMENUITSLAGEN

BIL?

Een nieuw academisch jaar, een nieuw verenigingsjaar van de B.I.L.!

De Bestuurskundige Interfacultaire Vereniging Leiden werd in 1984 opgericht en is in haar korte bestaan uitgegroeid tot de grootste en meest actieve studievereniging van Leiden. Dit blijkt onder andere uit:

- * zeer succesvolle excursies naar Brussel, Parijs en Londen; binnenkort kan Berlijn aan deze lijst worden toegevoegd
- * een goed lopende boekenservice met aantrekkelijke kortingen
- * interessante lezingen
- * een groots symposium over privatisering (mei jl.)
- * gezellige borrels en nog gezelliger feesten
- * intensieve voorbereidingen voor de in maart volgend jaar te houden tweede Landelijke Bestuurskunde Dag (zie elders op deze pagina's)

én...Bestuurskundige Berichten, waarvan u het eerste nummer van de tweede jaargang in handen heeft. Het is een magazine waarin aandacht wordt besteed aan allerlei zaken op het gebied van het openbaar bestuur en waarin u via de "Mededelingen"-pagina's op de hoogte wordt gehouden van B.I.L.-aangelegenheden. Het blad komt vier keer per jaar uit en bereikt, naast B.I.L.-leden, een uitgebreid scala van bedrijven en instanties in publieke en private sector.

Ook 87/88 zal weer een actief B.I.L.-jaar worden. Genoemd zijn reeds de Berlijn-excursie en de LBD. De vereniging vraagt heden uw bijzondere aandacht voor de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Hierop zal het jaarverslag 86/87 worden gepresenteerd en het nieuwe bestuur worden gekozen.

De ALV wordt gehouden op
DONDERDAG 22 OKTOBER a.s.

in het WSD-complex
(onder voorbehoud)

AANVANG 20.00 UUR

Binnenkort ontvangt u hierover nadere informatie.

PROPEDEUSE

Bestuurskunde II (Thema's)
1 juni 1987
N= 140
voldoende 61%
onvoldoende 39%

Economie
4 juni 1987
N= 135
voldoende 66%
onvoldoende 34%

Methoden en Technieken 1b
10 juni 1987
N= 98
voldoende 46%
onvoldoende 54%

Hertentamens

Inleiding Statistiek
18 juni 1987
N= 4
voldoende 25%
onvoldoende 75%

BIL-eindfeest: studie-adviseur mevrouw Gevers en BIL-voorzitter Loek Hupkens

M.E.D.E.D.E.L.I.N.G.E.N

Sociologie eindcijfers
12 augustus 1987
N= 21
voldoende 62%
onvoldoende 38%

Inleiding Bestuurskunde
17 augustus 1987
N= 46
voldoende 37%
onvoldoende 63%

Bestuurskunde II (Thema's)
19 augustus 1987
N= 45
voldoende 38%
onvoldoende 62%

Economie
21 augustus 1987
N= 28
voldoende 86%
onvoldoende 14%

Politicologie deeltentamen 2
24 augustus 1987
N= 66
voldoende 56%
onvoldoende 44%

Inleiding Recht
25 augustus
N= 15
voldoende 47%
onvoldoende 53%

BASISDOCTORAAL I

Departementen van Algemeen Bestuur
25 mei 1987
N= 39
voldoende 74%
onvoldoende 26%

Economische Politiek en
Openbare Financiën
2 Juni 1987
N= 78
voldoende 51%
onvoldoende 49%

Bestuurlijke Informatiekunde
4 juni 1987
N= 76
voldoende 57%
onvoldoende 43%

Statistiek
30 juni 1987
N= 39
voldoende 82%
onvoldoende 10%

Hertentamens

Statistiek
18 augustus 1987
N= 21
voldoende 38%
onvoldoende 62%

Staats en Bestuursrecht
17 augustus 1987
N= 39
voldoende 46%
onvoldoende 54%

Economische Politiek en
Openbare Financiën
20 augustus 1987
N= 21
voldoende 71%
onvoldoende 29%

Grote Mogendheden
24 augustus 1987
N= 23
voldoende 52%
onvoldoende 48%

Bestuur en Bestuursprocessen II
25 augustus 1987
N= 19
voldoende 42%
onvoldoende 58%

Bureaucratie
25 augustus 1987
N= 29
voldoende 86%
onvoldoende 14%

M.E.D.E.D.E.L.I.N.G.E.N

Departementen van Algemeen Bestuur
27 augustus 1987
N= 9
voldoende 89%
onvoldoende 11%

Bestuurlijke Informatiekunde
1 september 1987
N= 30
voldoende 50%
onvoldoende 50%

BASISDOCTORAAL II

Beslissingstheorie
N= 62
voldoende 39%
onvoldoende 61%

Beleidsinstrumenten
N= 30
voldoende 70%
onvoldoende 30%

Beslissingsleer
N= 21
voldoende 100%
onvoldoende 0%

Hertentamens

Centralisatie en Decentralisatie
N= 12
voldoende 100%
onvoldoende 0%

Rechtssociologie
N= 5
voldoende 60%
onvoldoende 40%

De onvolledigheid van deze tentamen-uitslagen is te wijten aan het te laat ter beschikking komen van de benodigde gegevens.

Onlangs vermoordden wij onze eindredacteur!

Aangezien hij een van de weinige snelle typers was(en dat met één vinger!) zoeken wij nieuwe redactieleden die goed en vooral snel kunnen typen. Dus ben je niet zo'n typisch typend type, meld je dan aan voor bijvoorbeeld de functie van secretaris. Bel Sandra Hogenbirk, (071)897056.

EEN BEZOEK AAN KOOYKER IS EEN STUDIE WAARD

- uitgebreide voorraad voorgeschreven en aanbevolen boeken voor alle faculteiten
- mogelijkheid tot kopen op rekening
- compleet pakket, inclusief buitenlandse titels, zo goedkoop mogelijk

Openingstijden Nieuwe Rijn 13, 15-16

Maandag van 13.00 - 18.00 uur
Dinsdag t/m vrijdag van 09.00 - 18.00 uur
Zaterdag van 09.00 - 17.00 uur
Donderdag koopavond van 19.00 - 21.00 uur

Openingstijden Leidse Plein AZL

Maandag t/m vrijdag van 10.00 - 17.30 uur
Zaterdag 13.30 - 17.00 uur

B O E K H A N D E L
K O O Y K E R

Nieuwe Rijn 13,15-16 2312 JC Leiden
Telefoon 071 - 144 146
Leidse Plein AZL Rijsburgerweg 10 Leiden
Telefoon 071 - 217455